

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Харків, ХДАК, 2023

УДК 792.028

М 14

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 4 від 27.11.2023 р.)

Рецензенти:

Кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри майстерності актора
Харківської державної академії культури
Віталій МІЗЯК

Кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії української та
зарубіжної музики, ХНУМ імені І.П.Котляревського
Андрій ЖДАНЬКО

Укладачі:

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора ХДАК
Ігор БОРИС

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Ольга ДВОЙЧЕНКОВА

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Майя СТРУННІКОВА

викладач кафедри майстерності актора ХДАК
Андрій ЛЕБЕДЬ

М 14 Майстерність актора : прогр. та навч.-метод. матеріали для бакалаврів 1 курсу,
спец. 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно» / М-во культури та інформ. політики України, Харків.
держ. академія культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ;
уклад.: І. Борис, О. Двойченкова, М. Струннікова, А. Лебедь. Харків: ХДАК, 2023.
25 с.

УДК 792.028(073)

Харківська державна академія культури, 2023 р.
Борис І. О., Двойченкова О. Я., Струннікова М. В., 2023
Лебедь А.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ.....	4
АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	16
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ.....	19
САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	19
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЯ СТУДЕНТІВ	21
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	22
ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.....	23
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	23

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Майстерність актора
2	Викладачі	Борис Ігор Олександрович Двойченкова Ольга Яківна Струннікова Майя Валеріївна Лебедь Андрій Сергійович
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	ihor_borys@xdak.ukr.education olha_dvoichenkova@xdak.ukr.education maiia_strunnikova@xdak.ukr.education andrii_lebed@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	1
6	Семестр	1, 2
7	Лекції (год.)	34
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	107
9	Самостійна робота (год.)	350
10	Індивідуальна робота (год.)	34
11	Кількість кредитів	17,5
12	Загальна кількість годин	525
13	Види поточного контролю	Перевірка теоретичних знань, перевірка практичних знань, перегляд практичних показів
14	Вид підсумкового контролю	іспит

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Майстерність актора» покликана допомогти студентам оволодіти основними елементами майстерності актора у створенні художнього образу, надати базові знання в роботі актора в українській та західній класичній драматургії.

2.2. Пререквізити та пост реквізити дисципліни

«Майстерність актора» – обов’язкова навчальна дисципліна, яка є головною частиною загальної системи викладання фахових дисциплін, для виховання та різнобічного гармонійного розвитку фахівців спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

Набуті знання та уміння можуть бути використані при вивченні дисциплін «Сценічна мова», «Робота актора в поетичному театрі та кіно», «Сучасні театральні школи», «Специфіка роботи актора в кіно», «Специфіка роботи актора в музично-драматичному театрі».

2.3. Мета вивчення дисципліни – ідейна і професійна підготовка майбутнього актора драматичного театру і кіно, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для вирішення широкого кола проблем з виховання професійних акторів для драматичних театрів, кіно і телебачення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіти знаннями теорії акторського мистецтва;
- продовження роботи студентом над собою і перші спроби зрозуміти, осмислити і самому здійснити проникнення у внутрішній світ іншої людини;
- оволодіти навичками акторської техніки;
- сформувати досвід творчої діяльності в театрі та кіно.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

У студентів мають бути сформовані наступні загальні та фахові компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності. ЗК3. Здатність використовувати інформаційні й комунікативні технології. ЗК6. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК13. Здатність визначати та реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки. ЗК14. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості. ЗК15. Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації. ЗК16. Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей. ЗК17. Здатність працювати в театральному колективі.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1. Здійснювати акторську діяльність у соціально значимих міжнародних, регіональних, обласних, муніципальних театральних установах, спрямованих на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення.

	<p>ФК2. Генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави).</p> <p>ФК3. Аналізувати (усно і письмово) сценічний твір.</p> <p>ФК4. Вільно орієнтуватися в напрямках, стилях, жанрах, формах світового й українського сценічного мистецтва.</p> <p>ФК7. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та презентації сценічного образу.</p> <p>ФК8. Здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації.</p> <p>ФК9. Брати участь у громадських дискусіях стосовно питань з історії сценічного мистецтва, його актуального стану та тенденцій розвитку.</p> <p>ФК10. Оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї сценічного образу.</p> <p>ФК11. Викладати дисципліни, що пов'язані з майстерністю актора у загальноосвітніх школах, організаціях професійної освіти та додаткової освіти для дітей і молоді.</p>
--	---

У результаті навчання студенти повинні:

<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН1. У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;</p> <p>ПРН2. Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>ПРН3. Бути здатним реалізовувати державний стандарт і навчальні програми;</p> <p>ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.</p> <p>ПРН6. Надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;</p>
---	---

	<p>ПРН7. Ефективно формувати комунікаційну стратегію;</p> <p>ПРН9. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;</p> <p>ПРН10. Вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;</p> <p>ПРН11. Креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;</p> <p>ПРН12. Розробляти інноваційні технології в аспекті акторської діяльності, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;</p> <p>ПРН13. Відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;</p> <p>ПРН14. Бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;</p> <p>ПРН15. Бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;</p> <p>ПРН16. Бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.</p>
--	---

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не виконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи

неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		пр	ла б	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
1 семестр						
Розділ 1. Актор в середовищі існування живої природи						
Тема 1. Вступ. Інструктаж студентів з цивільного захисту. Правила поведінки та безпека життєдіяльності під час воєнного стану в Україні.	1	1				
Тема 2. Місце і роль професії актора драматичного театру та кіно в сучасному світі існування людини	1	1				
Тема 3. Джерела професії в її історичному розвитку	1	1				
Розділ 2. Спосіб мислення актора						
Тема 4. Очищення свідомості актора	28	1	5		2	20
Тема 5. Актор та його природні дані	28	1	5		2	20
Розділ 3. Сюжетні імпровізації в середовищі існування						
Тема 6. Прості сюжетні імпровізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Рефлекторні внутрішні монологи	29	2	5		2	20
Тема 7. Складні сюжетні імпровізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни	31	2	7		2	20
Тема 8. Перехідний період роботи актора від рефлекторного способу мислення до дослідження способу мислення живої істоти між флорою та фауною, мислячої людини	29	2	5		2	20
Тема 9. Складні сюжетні імпровізації в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини	31	2	7		2	20
Тема 10. Прості сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори і фауни	29	2	5		2	20
Тема 11. Складні сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни	32	2	7		3	20
Разом за 1 семестр	240	17	46		17	160
2 семестр						

Розділ 4. Складні сюжетні імпровізації						
Тема 12. Прості сюжетні імпровізації на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини	37	2	8		2	25
Тема 13. Складні сюжетні імпровізації на теми особливості способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини	37	2	8		2	25
Тема 14. Прості сюжетні імпровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах	36	2	7		2	25
Тема 15. Складні сюжетні імпровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах	38	3	8		2	25
Тема 16. Прості та складні сюжетні імпровізації на теми різних історичних епох	44	2	10		2	30
Тема 17. Прості та складні сюжетні імпровізації на основі способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення	46	3	10		3	30
Тема 18. Прості та складні сюжетні імпровізації різних видів та жанрів.	47	3	10		4	30
Разом за 2 семестр	285	17	61		17	190
Усього за рік	525	34	107		34	350

РОЗДІЛ 1 АКТОР В СЕРЕДОВИЩІ ІСНУВАННЯ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

Тема 1. Вступ

Задачі курсу. Місце і роль професії актора драматичного театру та кіно в сучасному світі існування людини. Завдання і специфіка акторської професії та її взаємовідносини з іншими творчими професіями. Головні розділи курсу та принципи виховання актора драматичного театру та кіно. Фахова література з курсу.

Тема 2. Місце і роль професії актора драматичного театру та кіно в сучасному світі існування людини

Розуміння що собою являє професія актора, навіщо актор виходить на сцену, вдосконалення акторської професії сучасними досягненнями техніки і технології роботи актора драматичного театру та кіно. Професійна вимога до актора — створення в реальному світі існування паралельного життя. Навчитися щоденно мислити категоріями створеного паралельного життя.

Тема 3. Джерела професії в її історичному розвитку

Історія виникнення театру та професії акторів. Перші театри та актори. Перші навички професії актора. Перші вдосконалення власного “Я”. Створення перших сюжетів. Театр в Древньому Єгипті. Вимоги до актора у Древній Греції. Римський «Колізей», як театр дозвілля. Перехідний період становлення театрального мистецтва від Римської імперії до Середніх віків. Релігійні театральні дійства і місце професії актора в них. Формування та оновлення традиційності театральних вистав (лялькових, драматичних та хореографічних) у період Раннього Відродження. Розвиток театрального мистецтва у період Середнього Відродження.

В. Шекспір та театр «Глобус». Ж. Б. Мольєр та придворний французький театр. Створення перших стаціонарних приміщень, та повноцінне розмежування театральних видів і жанрів мистецтва.

Розвиток театру ХІХ ст. та місце актора у суспільстві. Розвиток і становлення професії актора театру та кіно в першій половині ХХ ст. Розвиток і становлення професії актора театру та кіно в другій половині ХХ ст. Дослідження техніки і технології роботи актора театру та кіно в історичному розвитку театральних шкіл.

РОЗДІЛ 2 СПОСІБ МИСЛЕННЯ АКТОРА

Тема 4. Очищення свідомості актора.

Очищення власної свідомості актора від забрудненого щоденного реалістично-побутового життя - основний критерій пізнання свого власного “Я”, як частини природи так і найпростіших істот живої флори і фауни. Поняття про емоційно-енергетичні тренінги. Методика тренінгів очищення свідомості актора в щоденному реалістично-побутовому житті.

Поняття про внутрішні монологи. Класифікація внутрішніх монологів. Опанування внутрішніми монологами власного “Я” актора під час роботи над емоційно-енергетичними тренінгами.

Тема 5. Актор та його природні дані

Актор, як носій існуючої інформації в просторі та часі. Природні дані власного “Я” актора. Вдосконалення інформаційного поля власного “Я”. Методика відтворення через власне «Я» актора існуючих складових частин живої флори та фауни.

РОЗДІЛ 3 СЮЖЕТНІ ІМПРОВІЗАЦІЇ В СЕРЕДОВИЩІ ІСНУВАННЯ

Тема 6. Прості сюжетні імпрівізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Рефлекторні внутрішні монологи.

Поняття про середовище існування. Класифікація видів середовища існування та їх відмінності. Поняття про прості сюжетні імпрівізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Створення власним “Я” актора простих сюжетних імпрівізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Поняття про рефлекторні внутрішні монологи. Опанування рефлекторними внутрішніми монологамн власного “Я” актора під час роботи над простими сюжетними імпрівізаціямн за існуючими складовими частинами живої флори та фауни

Тема 7. Складні сюжетні імпрівізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.

Поняття про складні сюжетні імпрівізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Створення власним “Я” актора складних сюжетних імпрівізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Опанування рефлекторними внутрішніми монологамн власного “Я” актора під час роботи над складними сюжетними імпрівізаціямн за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.

Тема 8. Перехідний період роботи актора від рефлекторного способу мислення до дослідження способу мислення живої істоти між флорою та фауною, мислячої людини.

Відмінності рефлекторного способу мислення від способу мислення живої істоти між флорою та фауною, мислячої людини. Етапи роботи актора в перехідному періоді від рефлекторного способу мислення існуючих складових елементів флори та фауни до дослідження способу мислення живої істоти між флорою та фауною, мислячої людини. Поняття про прості сюжетні імпрівізації на основі співіснування складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини. Створення власним “Я” актора простих сюжетних імпрівізацій на основі співіснування складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини. Опанування внутрішніми монологамн власного я актора під час роботи над простими сюжетними імпрівізаціямн в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини.

Тема 9. Складні сюжетні імпровізації в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини.

Поняття про складні сюжетні імпровізації на основі співіснування складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини. Створення власним “Я” актора складних сюжетних імпровізацій в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини. Опанування внутрішніми монологамі власного “Я” актора під час роботи над складними сюжетними імпровізаціями в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини.

Тема 10. Прості сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори і фауни.

Дослідження власним “Я” актора взаємовідносин в реальному середовищі існування живих мислячих істот, людей між собою та існуючою флорою і фауною. Поняття про прості сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей та існуючої флори і фауни. Створення власним “Я” актора простих сюжетних імпровізацій на основі взаємовідносин в реальному середовищі існування живих істот, людей між собою та існуючою флорою та фауною. Опанування внутрішніми монологамі власного “Я” актора під час роботи над простими сюжетними імпровізаціями на основі взаємовідносин в реальному середовищі існування живих істот, людей між собою та існуючою флорою та фауною.

Тема 11. Складні сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни.

Поняття про складні сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни. Створення власним “Я” актора складних сюжетних імпровізацій на основі взаємовідносин в реальному середовищі існування живих мислячих істот, людей між собою та існуючою флорою і фауною. Опанування внутрішніми монологамі власного “Я” актора під час роботи над складними сюжетними імпровізаціями на основі взаємовідносин в реальному середовищі існування живих мислячих істот, людей між собою та існуючою флорою та фауною.

**РОЗДІЛ 4
СКЛАДНІ СЮЖЕТНІ ІМПРОВІЗАЦІЇ**

Тема 12. Прості сюжетні імпрровізації на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини.

Дослідження власним “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни. Поняття про прості сюжетні імпрровізації на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни. Дослідження власним “Я” актора в простих імпрровізаціях особливостей зародження та розвитку способу мислення, поведінки, почуттів власного “Я” первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни.. Опанування власним “Я” актора внутрішніми монологами власного “Я” первісної людини, в період її зародження та розвитку, в реальному середовищі існуючої флори та фауни.

Тема 13. Складні сюжетні імпрровізації на теми особливості способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини.

Поняття про складні сюжетні імпрровізації на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни. Дослідження власним “Я”актора в складних імпрровізаціях особливостей зародження та розвитку способу мислення, поведінки, почуттів власного “Я” первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни. Опанування власним “Я” актора внутрішніми монологами власного “Я” первісної людини, в період її зародження та розвитку під час роботи у складних сюжетних імпрровізаціях, в реальному середовищі існуючої флори та фауни.

Тема 14. Прості сюжетні імпрровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах.

Дослідження власним “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах. Поняття про прості сюжетні імпрровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах. Створення простих сюжетних імпрровізацій на основі дослідження власним “Я”актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах. Опанування власним “Я” актора внутрішніми монологами особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах.

Тема 15. Складні сюжетні імпрровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах.

Поняття про складні сюжетні імпровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах. Створення складних сюжетних імпровізацій на основі дослідження власним “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах. Опанування власним “Я” актора внутрішніми монологами особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах під час роботи у складних сюжетних імпровізаціях.

Тема 16. Прості та складні сюжетні імпровізації на теми різних історичних епох.

Поняття про історичні епохи, після періоду життя людей в первісних громадах. Поняття про прості та складні сюжетні імпровізації на теми різних історичних епох, після періоду життя людей в первісних громадах. Дослідження власним “Я” актора реального середовища існування історичної епохи, після періоду життя людей в первісних громадах. Дослідження власним “Я” актора в простих та складних сюжетних імпровізаціях особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування історичної епохи, після періоду життя людей в первісних громадах. Опанування внутрішніми монологами власного “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування історичної епохи, після періоду життя людей в первісних громадах.

Тема 17. Прості та складні сюжетні імпровізації на основі способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення.

Поняття про прості та складні імпровізації на основі способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення. Дослідження власним “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення. Дослідження власним “Я” актора в простих та складних сюжетних імпровізаціях особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення. Опанування внутрішніми монологами власного “Я” актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення.

Тема 18. Прості та складні сюжетні імпровізації різних видів та жанрів.

Поняття про прості та складні сюжетні імпровізації різних видів та жанрів. Дослідження власним “Я” актора реального середовища існування в

простих та складних сюжетних імпровізаціях різних видів та жанрів. Дослідження власним «Я» актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів під час роботи над простими та складними сюжетними імпровізаціями різних видів та жанрів в реальному середовищі існування. Створення власним «Я» актора простих та складних сюжетних імпровізацій різних видів та жанрів в реальному середовищі існування. Опанування внутрішніми монологами власного «Я» актора особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування під час роботи над простими та складними сюжетними імпровізаціями різних видів та жанрів.

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: Вправи на виховання м'язової свободи

Мета: Зосередження уваги на розумінні студентом складових частин свого тіла.

Завдання:

1. Вправа на пізнання власного тіла від голови до п'ят. Тіло рухається.
2. Вправа на напруження і розслаблення м'язів.

Практичне заняття №2

Тема: Психологія людини як основа співставлення фізичних та психофізичних елементів техніки та технології в роботі актора.

Мета: Вміння свідомо за допомогою способу мислення знайти логіку поведінки в запропонованих обставинах.

Завдання:

1. Елементи техніки та технології пізнання, уваги, уяви, фантазії.
2. Вправи на оволодіння психофізичними елементами уваги, фантазії в середовищі існування власного «я» актора.
3. Можливості людського тіла за допомогою психології способу мислення охоплювати зовнішні та внутрішні елементи живої і неживої природи. Студенти вчаться відтворювати об'єкти живої і неживої природи, існуючи в навколишньому середовищі флори і фауни.
4. Увага.

В процесі уваги внутрішньо здійснювати одночасно чотири дії :

- Тримати незримо об'єкт уваги;

- Притягати його до себе;
- Спрямуватись до нього;
- Проникати в нього.

Практичне заняття №3

Тема: Навколишній світ людини як засіб пізнання самого себе та середовища перебування.

Мета: освоєння елементів техніки та технології актора для пізнання у зовнішньому середовищі власного «я» та вміння власним «я» відобразити предмети і явища зовнішнього середовища існування.

Завдання:

1. Вжитись в різні форми тварини і людського тіла і постаратися по-новому оцінити переваги тіла.
2. Проби різних тварин.

Практичне заняття №4

Тема: Ігрові елементи імпровізації, сюжети.

Мета: Освоєння психології і техніки імпровізатора.

Завдання:

Намітити початковий та заключний моменти для своєї імпровізації. Вони повинні бути точними та простими. Всю середню частину, весь перехід від початкового до заключного студент імпровізує. Не треба брати ніякої чіткої теми, але, віддавшись враженню від власного руху і слова, вільно, з довірою до себе почати грати те, що підкаже власна підсвідомість. Кожен наступний момент має бути психологічним наслідком попереднього. Все, що студент при цьому робить, приходить цілком з області творчої підсвідомості і є несподіванкою для студента. Імпровізуючи таким чином, студент проходить цілу гамму різноманітних почуттів, настроїв та волевих імпульсів. Студент знайомиться з багатством власної акторської душі. Пробуджується уява.

Практичне заняття №5

Тема: Сюжетні імпровізації.

Мета: опанування імпровізації як одного із способів репетиції.

Завдання:

1. Вибір невеликої сцени, з'ясувати початок і кінець.
2. Додати один або два моменти для середньої частини імпровізації, запозичивши її зі сцени (текст, психологічний малюнок).

Поступово, все більше заповнюючи прогалину між наміченими моментами, студент, не втрачаючи психології імпровізуючого, буде в стані легко провести сцену так, як вона написана автором.

Практичне заняття №6

Тема: «Я» і партнер у власному сюжеті та у запропонованому викладачем.

Мета: Оволодіння студентами технікою та технологією психологічної і фізичної дії в запропонованих обставинах.

Завдання:

1. Вправи на сценічну віру.
2. Вправи на опанування логікою поведінки в складних запропонованих обставинах існування.
3. Вправи на опанування внутрішнім монологом.
4. Вправи на акторську увагу в запропонованих обставинах складних імпровізаційних сюжетів.
5. Вправи на психофізичну дію.
6. Вправи на взаємодію з партнером.
7. Вправи на дію в умовах вимислу, пошук зорових образів у пам'яті та уяві.
8. Вправи на опанування внутрішнім і зовнішнім темпоритмом сценічної дії в складних сюжетних імпровізаціях.

Практичне заняття №7

Тема: Людина як частина історії.

Мета: Вхідження в історичну сферу.

Завдання:

1. Вправа на засвоєння психології та поведінки людини в певній історичній атмосфері.
2. Вправи на опанування відтворення різноманітних елементів історичної побутової культури.
3. Вправи на опанування логікою послідовної цілеспрямованої дії.
Треба прочитати байку, знайти схожу життєву ситуацію. По байці розігрується сюжет. Працюючи над уривком, студент повинен знати все про свого героя: і що з ним було до цього випадку, і що сталося після.

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ.

1-й семестр

Індивідуальні заняття:

1. Засвоєння структурних елементів сценічної уваги;
2. Кола уваги, увага внутрішня та зовнішня;
3. М'язова свобода;
4. Сценічна уява та фантазія.

2-й семестр

Тема 3: Очищення свідомості актора.

Індивідуальні заняття:

1. Прості сюжетні імпровізації;
2. Робота з літературно-художнім джерелом;
3. Спосіб мислення персонажу;
4. Проблема персонажу та співставлення її з проблемами сучасності.

Тема 4: Актор та його природні дані.

Індивідуальні заняття:

5. Вправи «Я» в запропонованих обставинах;
6. Складні сюжетні імпровізації;
7. Тіло та голос актора;
8. Спосіб мислення та існування сучасного актора.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

№ з/п	Назва теми	Години
1-й семестр		
1	Засвоєння комплексу емоційно-енергетичних тренінгів очищення свідомості власного «Я» актора.	20
2	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час відтворення власним «Я» існуючих складових частин живої флори та фауни.	20
3	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпровізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.	20
4	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпровізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.	20

5	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпрровізацій на основі співіснування складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини.	20
6	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпрровізацій на основі співіснування складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини.	20
7	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпрровізацій на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни.	20
8	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпрровізацій на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни.	20
2-й семестр		
9	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпрровізацій на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни.	25
10	Засвоєння елементів техніки та технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпрровізацій на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів первісної людини, в реальному середовищі існуючої флори та фауни.	25
11	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпрровізацій на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах.	25
12	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпрровізацій на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах.	25
13	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих та складних сюжетних імпрровізацій на теми різних історичних епох, після періоду життя людей в первісних громадах.	30
14	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час створення простих та складних сюжетних імпрровізацій на основі особливостей способу мислення,	30

	поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодні.	
15	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих та складних сюжетних імпровізацій різних видів та жанрів в реальному середовищі існування.	30
	Усього за рік	350

Робота над сценічним образом дуже складна та кропітка. Вона потребує постійного тренування, здобутих навичок та умінь. Особливу увагу при самостійній роботі студенти повинні приділяти відпрацюванню рекомендацій, порад, виправлінню зауважень викладача, засвоєнню пройденого матеріалу на практичних індивідуальних заняттях, а також умінню користуватися списком рекомендованої літератури в навчальних програмах, а також рекомендаціями викладача, що дає можливість економити час.

Робота з Інтернетом, пошук та відбір матеріалу з використання ресурсів Інтернет прискорює та збільшує обсяг необхідного матеріалу, але разом з цим дає багато допоміжної інформації.

Робота з контрольними питаннями – самоперевірка та об'єктивна оцінка студентом своєї підготовки по минулої тематики та визначення готовності до вивчення майбутніх матеріалів.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Дія. «Якби», «запропоновані обставини»
2. Уява та сценічна увага.
3. Звільнення м'язів.
4. Зверхзадача. Наскрізна дія.
5. Життєвий та творчий шлях Шекспіра.
6. Дослідження організму людини та всіх її складових частин.
7. Робота головного мозку та нервової системи.
8. Поняття про сон та його вплив на професію актора.
9. Поняття про гіпноз та його вплив на професію актора.
10. Поняття про характер та характерність
11. Поняття термінології слів «дійова особа», «роль», «герой», «героїня», «персонаж», «сценічний образ»
12. Роман життя та його розуміння під час роботи над майбутнім сценічним образом
13. Поняття про сценічний образ
14. Життєвий та творчий шлях Жан-Батист Мольєра.

- 15.Поняття про перевтілення за реалістичним методом актора.
- 16.Поняття про класицизм та його історичний внесок у історію театру.
- 17.Робота актора над роллю та її складові частини
- 18.Данте Аліг'єрі життєвий та творчий шлях.
- 19.Епоха Візантії, релігійне, соціальне та духовне надбання.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу.

Студент повинен вільно орієнтуватися в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; знати методіку роботи при створенні сценічного образу, в уривках сучасної та класичної драматургії, вміти професійно аналізувати літературно-художні джерела, визначати головну проблему персонажу, вибудовувати дієву лінію ролі, володіти внутрішнім монологом, мати здатність до імпровізації, створювати характер персонажу.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

Шкала нарахувань балів за основні форми навчальної діяльності:

відвідування заняття (пара) — 1бал

опитування –5 балів

практичні завдання - 5 балів

контрольні заняття –10 балів

підсумковий контроль (практичний показ, екзамен) – 40 балів

1 семестр

Розділ 1, 2, 3											Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
2	4	4	6	6	6	6	6	6	7	7		

2 семестр

Розділ 4							Екзамен	Сума
T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	40	100
8	8	8	9	9	8	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робоча програма	1-18
2	Силабус	1-18
3	Конспект лекцій	1-18
4	Аудиторія (спеціальний зал для занять)	1-18
5	Вигородки, елементи костюмів, реквізит	3-18

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практ. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016
3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. Київ : Мистецтво, 1987. 187 с.
4. Бобошко Ю. М. Сьогодення українського театру / Ю. М. Бобошко – К.: Знання, 1971. – 45 с.

5. Борис, Ігор. Таїнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
6. Борис І.О., Плохотнюк Г. М. Майстерність актора : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для студ. спец. «Театр. мистец.» / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Каф. майстерності актора; [уклад. : І. О. Борис, Г. М. Плохотнюк]. — Х. : ХДАК, 2007. — 40 с.
7. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірка. Київ : Мистецтво. 1977. 244 с.
8. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
9. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. – Львів, 2005.
10. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посібник – К.: НАКККіМ, 2014
11. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. / Є. Гротовський. – Львів: Факел, 1999. – 185 с.
12. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
13. Кисіль О.Г. Український театр: дослідження. – К.: Мистецтво, 1968
14. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів : навч. посібник. – К. : КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2001
15. Коломієць Р. Театр Саксаганського і Карпенко-Карого. Київ : Мистецтво, 1984. 100 с.
16. Корифеї українського театру: Збірник / Упоряд., вступ., приміт. І. О. Волошина. – К.: Мистецтво, 1982. – 309 с.
17. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
18. Красицька О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
19. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с.
20. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.
21. Наконечна О. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монограф. / О. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2006. – 248 с.
22. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. - 640 с.
23. Садовський І. К. Мої театральні згадки. – К., 1956
24. уклад. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до

вимог ECTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру та кіно". Х. : ХДАК, 2012

Допоміжна література

1. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть : Реалізм. Дискурс / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
2. Єрмакова Н. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т екран. мистецтва Нац. акад. мистецтв України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с.
3. Коломієць Р. Г. Традиції, канони і новації українського театру. Початок ХІХ – початок ХХ ст. / Ростислав Григорович Коломієць; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К.: Інтертехнологія, 2008 – 135 с.
4. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000.160 с.
5. Миленька Г. Д. Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва: [навч. посібник]. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2007
6. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття : Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
7. Проскураков В. Архітектура українського театру. Простір і дія. – Львів : Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001
8. Український театр ХХ століття : антологія вистав / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва ; за заг. ред. М. Гринишиної. Київ : Фенікс, 2012. 963 с.
9. Черкашин Р. О., Фоміна Ю. Г. Ми – березільці: театральні спогади-роздуми / Роман Олексійович Черкашин, Юлія Гаврилівна Фоміна.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

Майстерність актора

програма та навчально-методичні матеріали для бакалаврів 1 курсу спец. 026
«Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно» факультету сценічного мистецтва

Укладачі:

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора ХДАК
Ігор БОРИС

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора
ХДАК

Ольга ДВОЙЧЕНКОВА

Заслужена артистка України, старший викладач кафедри майстерності актора
ХДАК

Майя СТРУННІКОВА

викладач кафедри майстерності актора ХДАК

Андрій ЛЕБЕДЬ

Видається в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку 27.11.2023 р. Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4

ХДАК